

บันทึก

เรื่อง การออกพระราชบัญญัติโอนที่วัดให้แก่ราษฎรตามมาตรา ๓๔
แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕

กรมการศาสนาได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ศธ ๐๔๐๑/๘๐๒๗ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า นายยะโกะ สิติ กับพวก ราษฎร หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกโพธิ์ อำเภอกอโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งทางราชการไม่ออก น.ส.๓ ก.ให้ เนื่องจากเห็นว่าอาจเป็นที่วัดร้าง ขอให้พิจารณาปรากฏว่ามีหลักฐานสนับสนุนว่าที่ดินพิพาทเป็นวัดตะเคียน (ร้าง) ดังนี้

๑. พยานเอกสาร

- ทะเบียนวัดตะเคียน (ร้าง) มีเนื้อที่ ๘๐ ไร่ แต่ไม่ได้รับขอบเขตที่แน่นอน
- ส.ค. ๑ ของราษฎรข้างเคียง จำนวน ๒ ราย ซึ่งแจ้งเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๘ คือ นายเชื่อน ส.ค.๑ เลขที่ ๗๑/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๘ ระบุที่ดินของตนทางทิศเหนือ ติดวัด และของนางตีเมาะ ส.ค.๑ เลขที่ ๔๐๔/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ระบุที่ดินของตนด้านทิศตะวันออกติดโคกวัด

๒. พยานวัตถุ

- เสาธงรูปหงส์ (มีทั้งตัวหงส์และเสาธง) เป็นสัญลักษณ์ของวัดทางภาคใต้ โดยทั่วไป

๓. พยานบุคคล

- มีเจ้าคณะอำเภอกอโพธิ์ เจ้าคณะอำเภอบ้านย้อย ๒ รูป และราษฎร จำนวน ๓๗ คนยืนยันว่า มีวัด โคกวัด หรือวัดตะเคียน (ร้าง) จริง

จากพยานหลักฐานดังกล่าวเป็นมูลเหตุให้เชื่อว่าที่ดินพิพาทเป็นวัดร้างมาก่อน แต่ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินอยู่ในปัจจุบันโต้แย้งว่ามีที่วัดร้าง ในปัญหาดังกล่าวนี้นายกรัฐมนตรี (พลเอก เทียนชัย สิริสัมพันธ์) ได้มีหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร ๑๐๐๕/๑๒๙๓ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ แจ้งกรมการศาสนาว่า ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า วิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาเรื่องนี้คือ การออกพระราชบัญญัติโอนที่ดินดังกล่าวให้แก่ราษฎรซึ่งครอบครองทำประโยชน์ในปัจจุบันตามนัยมาตรา ๓๔^๑แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ และสั่งให้กรมการศาสนาดำเนินการเพื่อตรวจสอบหาแนวเขตของที่ดินและจัดทำแผนที่วัดร้างดังกล่าวเพื่อจะดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป โดยให้เหตุผลว่าเพื่อผล

^๑พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕

มาตรา ๓๔ ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์จะโอนกรรมสิทธิ์ได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ และห้ามมิให้บุคคลโดยอาศัยความขึ้นต่อกับวัดในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัดและที่ธรณีสงฆ์

ทางด้านความมั่นคงและการปกครอง กรมการศาสนาได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการร่วมกับทางจังหวัดปัตตานีแล้ว จังหวัดปัตตานีได้มีหนังสือ ลับ ที่ ปน ๐๐๓๐/๑๓๕ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๒ แจ้งว่า สำนักงานที่ดินอำเภอโคกโพธิ์ได้ตรวจสอบแล้วไม่มีผู้ใดชี้แนวเขตที่ดินวัดตะเคียน (ร้าง) ได้ เนื่องจากสภาพตามธรรมชาติของที่ดินได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจนไม่มีสิ่งใดปรากฏให้เป็นเครื่องรำลึกจำได้หมายรู้ถึงแนวเขตของที่ดิน จึงไม่อาจจัดทำแผนที่ที่ดินวัดตะเคียน (ร้าง) ขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานที่ดินอำเภอโคกโพธิ์ได้ตรวจสอบแนวเขตที่ดินและจัดทำแผนที่ที่ดินที่มีข้อโต้แย้งซึ่งนายอำเภอท้องที่มีพยานหลักฐานน่าเชื่อว่าเป็นที่ดินวัดตะเคียน (ร้าง) และราษฎรผู้เข้าครอบครองทำประโยชน์โต้แย้งว่ามีใช้ที่ดินวัดตะเคียน (ร้าง) และร้องเรียนขอให้ทางราชการพิจารณาออก น.ส.๓ ก.ขึ้นไว้ ที่ดินดังกล่าวมีเนื้อที่ประมาณ ๔๔ ไร่ ๒ งาน ๘๐ ตารางวา จังหวัดได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้อง ในการนี้จังหวัดพิจารณาเห็นว่า เมื่อสำนักงานรัฐมนตรีตกลงใจจะแก้ปัญหาคัดแย้งด้วยการออกพระราชบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวให้แก่ราษฎรซึ่งครอบครองทำประโยชน์ตามนัยมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แล้ว แผนที่ดังกล่าวอาจใช้เป็นแผนที่แสดงที่ดินที่โอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ราษฎรซึ่งครอบครองทำประโยชน์ทำร้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาคัดแย้งและการปกครองได้โดยไม่จำเป็นต้องส่งเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบหาแนวเขตของที่ดินและจัดทำแผนที่วัดร้างขึ้นใหม่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการแตกตื่นและโต้แย้งคัดค้านในหมู่ประชาชนขึ้นได้โดยง่าย

กรมการศาสนาจึงขอหารือว่า

๑. จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจะดำเนินการออกพระราชบัญญัติโอนที่ดินพิพาทให้แก่ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินอยู่ในปัจจุบันตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้หรือไม่

๒. แผนที่ที่ดินที่มีข้อโต้แย้งที่จังหวัดปัตตานีแจ้งกรมการศาสนาตามหนังสือจังหวัดปัตตานี ลับ ที่ ปน ๐๐๓๐/๑๓๕ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๒ นั้น สามารถใช้เป็นแผนที่แสดงเขตที่ดินประกอบร่างพระราชบัญญัติโอนที่ดินพิพาทดังกล่าวให้แก่ราษฎรได้หรือไม่

๓. แผนที่ดังกล่าวตามข้อ ๒ ระบุเนื้อที่ประมาณ ๔๔ ไร่ ๒ งาน ๘๐ ตารางวา แต่มีราษฎรครอบครองอยู่หลายราย ในการร่างพระราชบัญญัติโอนที่ดินนั้นต้องระบุลงไปว่าโอนที่วัดตะเคียน (ร้าง) ให้แก่ราษฎรรายใด เนื้อที่เท่าใด แผนที่แสดงอาณาเขตแต่ละราย หรือว่าระบุเพียงรวม ๆ ว่า โอนที่วัดตะเคียน (ร้าง) เนื้อที่ ๔๔ ไร่ ๒ งาน ๘๐ ตารางวา ให้แก่ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินในปัจจุบัน และใช้แผนที่แสดงอาณาเขตรวมเนื้อที่ ๔๔ ไร่ ๒ งาน ๘๐ ตารางวา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการศาสนา) ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และผู้แทนกรมธนารักษ์แล้ว ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (กรมการศาสนา) ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า พยานเอกสารที่สนับสนุนว่าที่ดินพิพาทเป็นที่วัดตะเคียน (ร้าง) อันได้แก่ทะเบียนวัดตะเคียน (ร้าง) นั้นไม่ปรากฏ

แนวเขตที่ดิน และพยานวัตถุอันได้แก่เสาธงรูปหงส์ปัจจุบันได้สูญหายไปแล้ว ส่วนพยานบุคคลที่ยืนยันว่ามีวัดตะเคียน (ร้าง) นั้น พยานบุคคลดังกล่าวก็เพียงแต่ได้รับฟังจากคำบอกเล่าและเชื่อว่าเป็นเช่นนั้นจริง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) จึงมีความเห็นดังต่อไปนี้

สำหรับปัญหาประการที่หนึ่ง โดยที่ปัญหาว่าที่ดินพิพาทเป็นที่วัดตะเคียน (ร้าง) จริงหรือไม่นั้น ตามหนังสือหารือและเอกสารหลักฐานที่กรมการศาสนาส่งมาประกอบการพิจารณา และคำชี้แจงของผู้แทนกรมการศาสนาที่ชี้แจงต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้เป็นที่ยุติว่าที่ดินพิพาทเป็นที่วัดตะเคียน (ร้าง) จริงหรือไม่ และราษฎรผู้ครอบครองที่ดินพิพาทดังกล่าวก็ได้แย้งว่าที่ดินดังกล่าวไม่ใช่ที่ดินวัดตะเคียน (ร้าง) แต่เป็นที่ดินซึ่งราษฎรดังกล่าวได้ครอบครองทำประโยชน์โดยมีหลักฐานการครอบครอง (ส.ค.๑) มาตั้งแต่พ.ศ.๒๔๙๘ และขณะนี้กำลังขออนุญาต น.ส.๓ ก. ดังนั้น หากกรมการศาสนามีพยานหลักฐานยืนยันได้ชัดแจ้งว่าที่ดินพิพาทเป็นที่วัดตะเคียน (ร้าง) จริง กรมการศาสนาสามารถดำเนินการออกพระราชบัญญัติโอนที่ดินดังกล่าวได้ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แต่ถ้ากรมการศาสนายืนยันยังไม่ได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นที่วัดตะเคียน (ร้าง) กรมที่ดินก็มีอำนาจตามประมวลกฎหมายที่ดินที่จะออก น.ส.๓ ก. ให้แก่ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินพิพาทดังกล่าวได้หากอยู่ในหลักเกณฑ์ว่าด้วยการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

สำหรับปัญหาประการที่สองเห็นว่า ถ้าแผนที่แสดงเขตที่ดินพิพาทที่จังหวัดปัตตานีแจ้งกรมการศาสนานั้นเป็นแผนที่แสดงเขตที่ดินที่กรมการศาสนายืนยันได้ว่าเป็นที่วัดตะเคียน (ร้าง) และเป็นแผนที่แสดงเขตที่ดินที่มีแนวเขตถูกต้อง แผนที่ดังกล่าวก็ใช้เป็นแผนที่ทำย พระราชบัญญัติโอนที่ดินตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ได้

สำหรับปัญหาประการที่สาม เห็นว่า ในการยกย่องพระราชบัญญัติโอนที่วัดให้แก่ราษฎรนั้น ตามแบบพระราชบัญญัติที่ได้ตราขึ้นใช้บังคับในกรณีเช่นนี้จะระบุไว้ชัดเจนว่าให้โอนที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ จำนวนเนื้อที่ที่จะโอนให้แก่ผู้รับโอนแต่ละราย และชื่อผู้รับโอนโดยมีแผนที่ทำย พระราชบัญญัติแสดงเขตที่ดินที่จะโอนและมีเหตุผลในการโอนที่ดินให้แก่ผู้รับโอนแต่ละรายด้วย

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๓๒